

КАФЕДРА КОМПОЗИЦІЇ, ІНСТРУМЕНТОВКИ ТА МУЗИЧНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти

Освітній ступінь	«Магістр»	Курс	1
		Семестр	1-2
Спеціальність	025 Музичне мистецтво		
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво» Композиція		
Статус	Обов'язкова	ECTS	3
		Годин	90
		Лекції/Семінари	60
		Аудиторні	60
		Самостійна робота	30
		Форма контролю	Залік, екзамен

Інформація про викладача

ПІБ	Щириця Дмитро Олексійович, кандидат мистецтвознавства, в. о. доцента кафедри композиції, інструментовки та музично-інформаційних технологій Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.
Профіль викладача	https://orcid.org/0000-0001-9784-2201
e-mail	dmytro_s@ukr.net

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет «Методика викладання фахових дисциплін в закладах вищої освіти» – базовий теоретичний курс, який забезпечує набуття компетенцій у галузі навчально-методичної підготовки здобувачів-композиторів до викладацької діяльності.

Мета курсу – підготувати молодих композиторів до викладання у закладах вищої освіти завдяки досягненню специфіки творчого навчання, опануванню відповідних принципів та методик, вивченню закономірностей навчального процесу тощо. Для всебічного опанування різноманітних жанрів і форм музичного мистецтва потрібно враховувати схильності та індивідуальні особливості здобувачів, їхню мотивацію, набуті компетенції, сприяти втіленню найвищих духовних цінностей у власному творчому процесі тощо.

Креативна галузь, якою є композиторська діяльність, потребує особливих підходів не лише до реалізації в художній практиці, але і в навчанні. Без розуміння специфіки творчого процесу та пов'язаних з ним принципів та методів роботи стає неможливим передавання знань та формування композиторського мислення, що є основою освіти у ЗВО за фахом «Композиція». Також це необхідно і для опанування суміжних фахових предметів, таких як інструментування, читання партитур та ін.

Основним завданням курсу є набуття педагогічних компетенцій у галузі творчої музичної освіти. Предмет є теоретичною базою для опанування практичних навичок роботи із здобувачами та, відповідно, пов'язаний з дисципліною «Педагогічна практика».

У результаті проходження даного курсу, здобувачі повинні знати:

- основні методи роботи зі здобувачем, необхідні для викладання фахових предметів за спеціалізацією «Композиція»;
- специфіку застосування педагогічних принципів у процесі вивчення фахових композиторських дисциплін;
- закономірності індивідуальної роботи зі здобувачем;
- володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом;
- розуміти специфіку предметів, які входять до композиторського фаху, включаючи творчу складову.
- базові закономірності, принципи, поняття та критерії сучасної музичної композиції, найважливіші проблеми теорії композиції;

Також здобувач повинен вміти:

- застосовувати термінологічно-категоріальний апарат музичного мистецтва у педагогічному процесі;
- користуватися методологічним апаратом з урахуванням творчої специфіки предметів;
- використовувати набуті знання у формуванні концепцій навчання у класі фахових дисциплін;
- формувати план заняття зі здобувачем, використовуючи необхідні методичні підходи відповідно до теми та рівня підготовки здобувача;
- наочно та доступно пояснювати навчальний матеріал;
- пов'язувати знання та навички, здобуті у процесі вивчення фахових дисциплін, з методичними цілями.

Програмні компетентності

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК)

- СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
- СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

- СК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики.
- СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.
- СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
- СК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.
- СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.
- СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання:

- ПРН 1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.
- ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
- ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.
- ПРН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.
- ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.
- ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- ПРН 8. Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача

ПЕРЕКЛІК ТЕМ

МОДУЛЬ І.

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи методики викладання фахових дисциплін.

Тема 1. Методика як наука. Поняття про педагогічні методи.

Тема 2. Принципи та методи навчання у контексті творчих спеціалізацій.

Тема 3. Креативність як базова властивість композиторської діяльності.

Тема 4. Творчий процес та його вплив на специфіку навчання.

Тема 5. Особливості композиторського фаху у контексті музичної діяльності.

Змістовий модуль 2. Історико-генетичний аспект композиторського фаху.

Тема 1. Традиція як форма існування та передавання музичних знань та навичок.

Тема 2. Композиторська школа та творча індивідуальність.

Тема 3. Традиції та їхня трансформація у творчості європейських композиторів різних історичних періодів.

Тема 4. Українська композиторська школа у контексті європейської традиції.

Тема 5. Техніка композиції. Історичний, практичний та методичний аспекти.

МОДУЛЬ II.

Змістовий модуль 1. Форми роботи зі здобувачами.

Тема 1. Індивідуальні заняття як основна форма вивчення практичних дисциплін фахового циклу.

Тема 2. Методи роботи із здобувачами в рамках майстрового типу навчання.

Тема 3. Самостійна робота та індивідуальні завдання у фахових курсах.

Тема 4. Інформаційні технології у роботі зі здобувачами.

Тема 5. Зворотний зв'язок із здобувачем та методи контролю.

Змістовий модуль 2. Дисципліни фахового циклу в методичному контексті.

Тема 1. Фахові предмети композиторської спеціальності та їхні особливості.

Тема 2. Специфіка музично-теоретичних предметів композиторського циклу.

Тема 3. Практичні предмети композиторського циклу.

Тема 4. Робота над музичним твором у класі композиції.

Тема 5. Робота над експонуванням та розвитком музичного матеріалу в музичному творі.

Тема 6. Особливості роботи над творами малої форми.

Тема 7. Специфіка роботи з вокальними та хоровими композиціями.

Тема 8. Особливості роботи над оркестровим твором.

Тема 9. Робота над основними засобами виразності у процесі написання та інструментування музичного твору.

Тема 10. Музично-інформаційні технології у процесі створення та реалізації музичного твору.

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Лекції, семінарські заняття, презентація з обов'язковим використанням інформаційно-комунікативних технологій при підготовці до семінарських занять.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Нотні матеріали відповідного спрямування за фахом представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії.

Під час навчання та для взаємодії зі здобувачами, насамперед, використовуються інструмент (фортепіано), аудіо- та відеоапаратура, а також сучасні комп'ютерні та інші інформаційно-комунікаційні та мережеві технології для вирішення окремих спеціальних навчальних завдань. Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Viber, ZOOM та інші платформи зв'язку.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється на семінарських заняттях та за допомогою перевірки самостійної роботи. Це оцінювання передбачає виконання змістових модулів, контроль за яким покладається на викладача.

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку та екзамену, що містять матеріал відповідного семестру.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Відвідування занять	30
2.	Самостійна робота	10
3.	Семінарські заняття	30
3.	Екзамен (залік)	30
5.	Всього	100

Критерії оцінювання

Вимоги	Оцінки за національною шкалою	Оцінка ECTS	Сума балів
Оцінка „ відмінно ” ставиться здобувачу, який у повному обсязі засвоїв теоретичний матеріал, виявив достатньо глибоке розуміння предмету, продемонстрував високий рівень здатності до педагогічної діяльності.	Відмінно	A	90-100
Оцінка „ добре ” ставиться здобувачу, який в повному обсязі опанував теоретичний та практичний матеріал, виявив достатні знання та уміння, які містили не дуже суттєві недоліки.	Добре	B	82-89
При оцінюванні та диференціації балів враховується обсяг та характеристика виконання самостійної роботи, а також робота на семінарських заняттях.	Добре	C	74-81
Оцінка „ задовільно ” ставиться здобувачу, який несистематично засвоював теоретичний та практичний матеріал та допускав суттєві помилки.	Задовільно	D	64-73
При оцінюванні та диференціації балів враховується обсяг та характеристика виконання самостійної роботи, а також робота на семінарських заняттях.	Задовільно	E	60-63
Оцінка „ незадовільно ” ставиться здобувачу, який проявив недостатнє усвідомлення та інертність в оволодінні теоретичними засадами, не виконав практичну програму, виявив фрагментарні знання та системні недоліки у навчанні.	Незадовільно	FX	35-59
Оцінка «незадовільно» ставиться здобувачу, який не виконав програмні вимоги, продемонстрував надзвичайну інертність та низький рівень знань, а також систематично не виконував самостійної роботи.	Незадовільно	F	1-34

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів з особливими освітніми потребами.

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

За потреби та за бажанням здобувачів допускається вивчення матеріалу за допомогою іноземних (переважно англомовних) ресурсів за проблематикою, яка відповідає тематиці конкретних занять.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Однією зі складових курсу є відвідування камерних та симфонічних концертів, а також занять педагогів за відповідними курсами.

Можлива також підготовка окремими здобувачами виступів на вузівських та міжвузівських науково-практичних конференціях з їх подальшим оформленням для публікації у фахових та інших виданнях.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Рекомендованими можуть бути видання, пов'язані з темами основних курсів, на базі яких відбувається проходження практики (див. літературу, представлену в програмах базових дисциплін: композиції та інструментування).